

Har nye tiltak bidratt til en mer målrettet og effektiv bedriftshelsetjenesteordning?

Fafo-frokost, 19/11-2025

Christoffer Bugge (ph.d.)

osloeconomics

Dokumentasjon og rapportering

NULLPUNKTSMÅLING Våren 2023

SLUTTRAPPORT Høsten 2025

Innhold i sluttrapport

NULLPUNKTSMÅLING Våren 2023

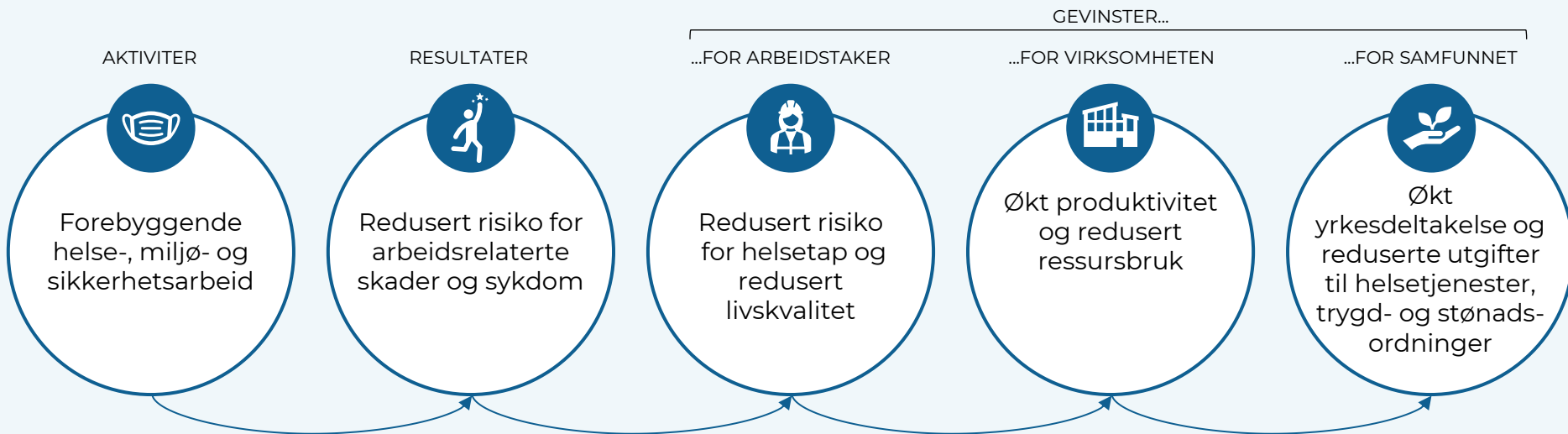
SLUTTRAPPORT Høsten 2025

INNHold

- Bedriftshelsetjenesteordningen og utvikling over de siste årene
- Tiltak for en mer målrettet og effektiv bedriftshelsetjeneste
- Status for ordningen før tiltakene
- Arbeid med iverksetting og oppfølging av tiltakene
- Effekt av tiltakene på tilknytning til en godkjent bedriftshelsetjeneste
- Effekt av tiltakene på bruk av tjenesten
- Helhetlig vurdering og veien videre for ordningen

Forebygging av skader og sykdom i arbeidslivet gir gevinster

Utfordringer med prioritering av forebyggende arbeid

Kostnader i dag og gevinster i fremtiden

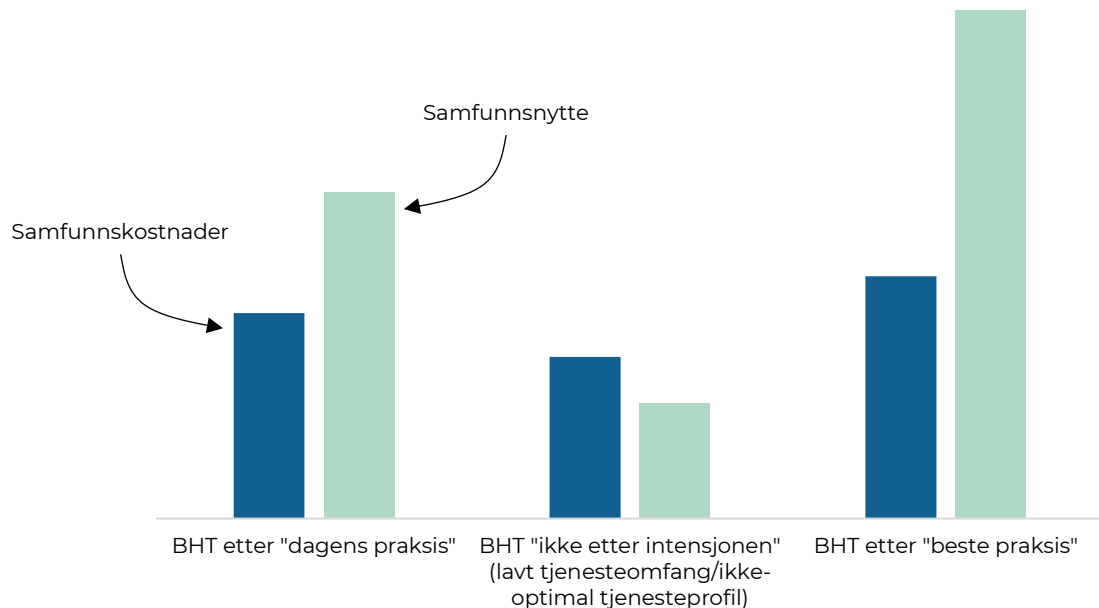

Utfordringer med å godt dokumentere nytten av tiltak

Kostnader og gevinster faller på ulike aktører

BHT: Et virkemiddel i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet

ARBEIDSMILJØLOVEN § 3-3

(1) Arbeidsgiver plikter å knytte virksomheten til en bedriftshelsetjeneste godkjent av Arbeidstilsynet når risikoforholdene i virksomheten tilsier det. Vurderingen av om slik plikt foreligger skal foretas som ledd i gjennomføringen av det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet.

(2) Bedriftshelsetjenesten skal bistå arbeidsgiver, arbeidstakerne, arbeidsmiljøutvalg og verneombud med å skape et trygt arbeidsmiljø som fremmer god arbeidshelse.

(3) Bedriftshelsetjenesten skal ha en fri og uavhengig stilling i arbeidsmiljøspørsmål.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om når og i hvilken utstrekning arbeidsgiver plikter å knytte til seg bedriftshelsetjeneste, om hvilke faglige krav som skal stilles til tjenesten og om hvilke oppgaver den skal utføre.

(5) Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om at bedriftshelsetjeneste etter denne paragraf må godkjennes av Arbeidstilsynet og om det nærmere innholdet i en slik godkjenningsordning.

Tiltak for en mer målrettet og effektiv bedriftshelsetjeneste

Formål med tiltakspakken: å bidra til en mer målrettet, effektiv og enklere BHT-ordning

KONKRETISERING AV REGLVERK	REGLVERKSENDRING	TILSYN	VEILEDNINGS- OG FORMIDLINGSARBEID
1 og 2: Klargjøring av kriteriene for krav om bedriftshelsetjeneste, samt prosess for jevnlig oppdatering av bransjeforskriften	4 og 5: Tydeliggjøring av hva som er bedriftshelsetjenestens formål, roller og oppgaver, samt innføring av nye forskriftskrav rettet mot bedriftshelsetjenesten 6: Videreføring av dagens godkjenningsordning, samtidig som ordningen utvides til å omfatte et nytt krav om obligatorisk opplæring	7: Tilsyn fra myndighetene, herunder tilsyn med bedriftshelsetjenestens oppfølging og aktiviteter 8: Tilsyn fra myndighetene, herunder tilsyn med arbeidsgivers bruk av ordningen	3: Tydeliggjøring og formidling av kravene for å få dispensasjon fra bransjeforskriften 9 og 10: Veilednings- og formidlingsarbeid rettet både mot virksomhetene og mot bedriftshelsetjenesten 11: Utarbeiding av veiledende standard anbudsdokumenter og veiledende kontrakter for samarbeidet mellom virksomheter og bedriftshelsetjenesten 12: Oppfølging fra partene i arbeidslivet

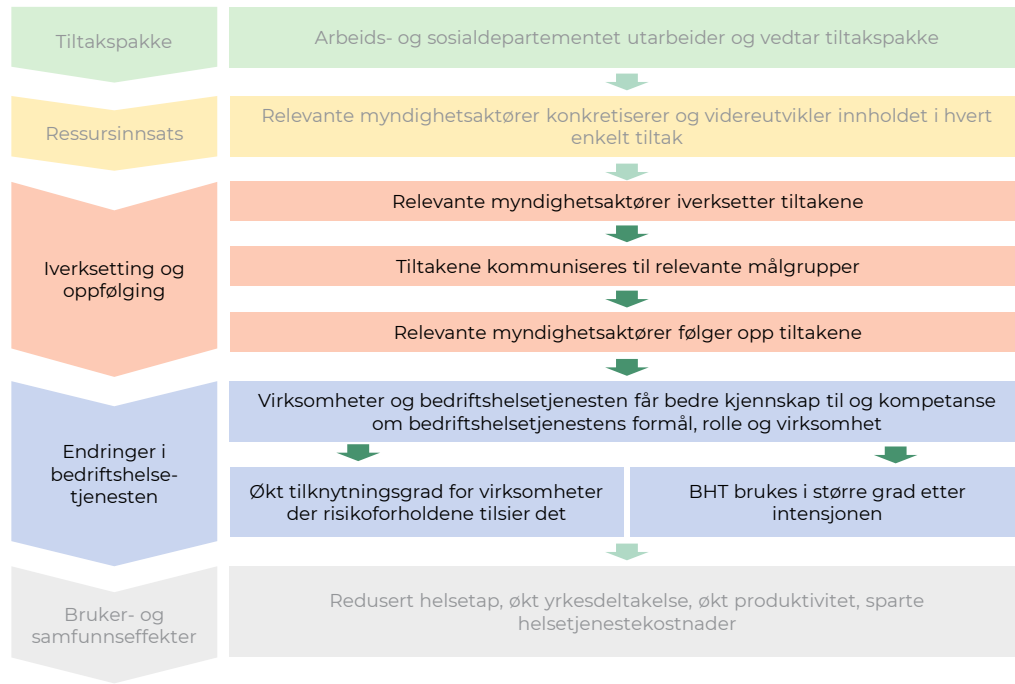
Rammeverk for evalueringen

Målet med evalueringen er å dokumentere om iverksatte tiltak bidrar til ønsket *justering og målretting av bedriftshelsetjenestens rolle og virksomhet*

I hvilken grad bidrar tiltakene til ønskede bruker- og samfunnseffekter?

Innebærer å dokumentere

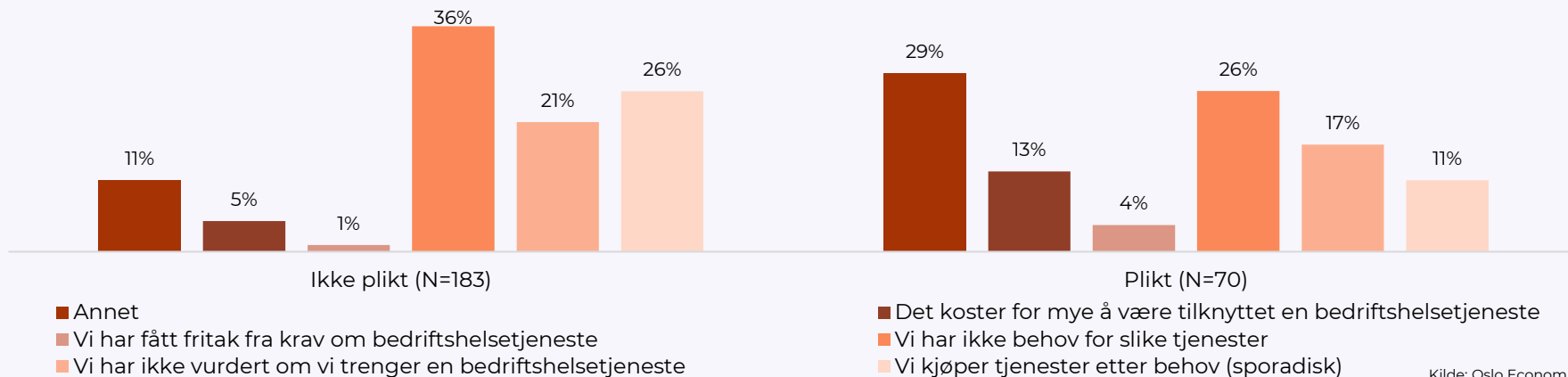
- arbeid med iverksetting og oppfølging av tiltakene
- opplevde endringer i bedriftshelsetjenesten

Nullpunktsmålingen bekrefter tidligere funn

- Flere virksomheter oppfyller ikke lovkravet
- Flere virksomheter, særlig mindre, bruker i liten grad tjenesten i tråd intensjonen for ordningen
- Manglende forståelse av tjenestens rolle og innhold
- Begrenset kompetanse i virksomhetene har vært viktige årsaker til at tjenesten ikke bidrar tilstrekkelig i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet

Årsaker til hvorfor virksomheten ikke er tilknyttet en bedriftshelsetjeneste

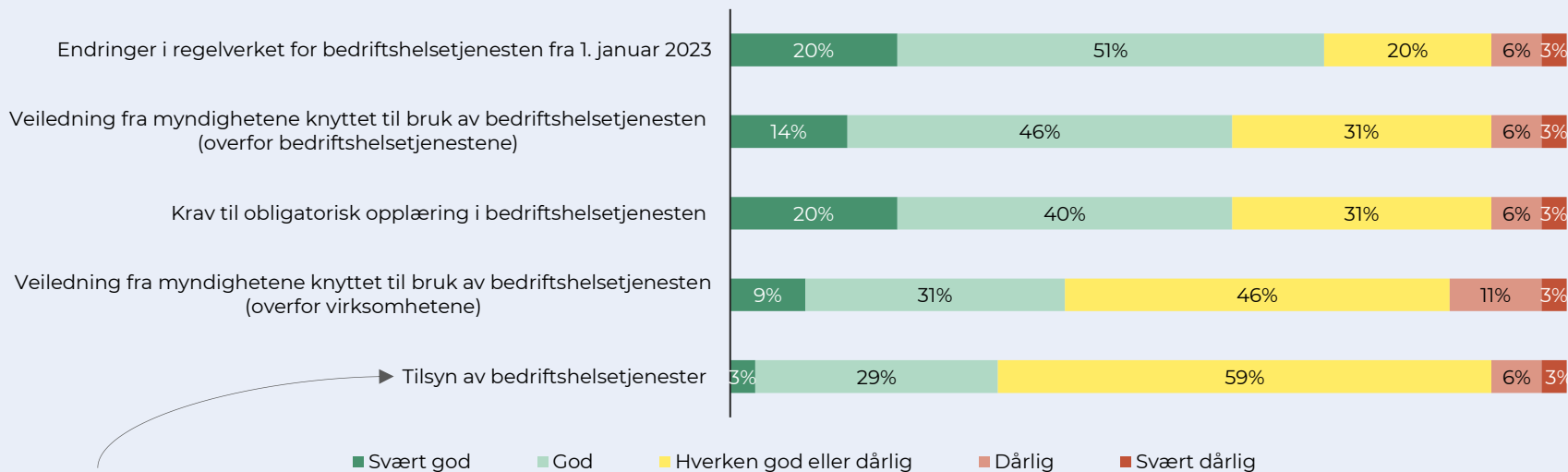

Status for iverksetting og oppfølging av tiltakene

Konkretisering av regelverk	Status
1 og 2: Klargjøring av kriteriene for krav om bedriftshelsetjeneste, samt prosess for jevnlig oppdatering av bransjeforskriften	Alle lov- og regelverksendringer har vært gjeldende fra og med 1. januar 2023
Regelverksendring	Status
4 og 5: Tydeliggjøring av hva som er bedriftshelsetjenestens formål, roller og oppgaver, samt innføring av nye forskrftskrav rettet mot bedriftshelsetjenesten	Alle lov- og regelverksendringer har vært gjeldende fra og med 1. januar 2023
6: Videreføring av dagens godkjenningsordning, samtidig som ordningen utvides til å omfatte et nytt krav om obligatorisk opplæring	Igangsatt 1. januar 2023, med frist for opplæring av eksisterende ansatte 1. oktober 2023
Tilsyn	Status
7: Tilsyn fra myndighetene, herunder tilsyn med bedriftshelsetjenestens oppfølging og aktiviteter	Arbeidstilsynet har i 2023 og 2024 hatt bruk av bedriftshelsetjenesten som et fokusområde
8: Tilsyn fra myndighetene, herunder tilsyn med arbeidsgivers bruk av ordningen	Igangsatt 1. januar 2023, fortsatt pågående
Veilednings- og formidlingsarbeid	Status
3: Tydeliggjøring og formidling av kravene for å få dispensasjon fra bransjeforskriften	Iverksatt 1. januar 2023, formidling gjennomført i kontinuerlig i løpet av evalueringsperioden
9 og 10: Veilednings- og formidlingsarbeid rettet både mot virksomhetene og mot bedriftshelsetjenesten	Gjennomført i kontinuerlig i løpet av evalueringsperioden
11: Utarbeiding av veiledende standard anbudsdokumenter og veiledende kontrakter for samarbeidet mellom virksomheter og bedriftshelsetjenesten	Delvis gjennomført
12: Oppfølging fra partene i arbeidslivet	Under arbeid

Bedriftshelsetjenestene er fornøyd med oppfølging og veiledning fra myndighetene

Bedriftshelsetjenestenes svar på spørsmålet: Hvordan opplever du oppfølgingen og veiledningen fra myndighetene (Arbeidstilsynet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet mfl.) knyttet til følgende forhold?

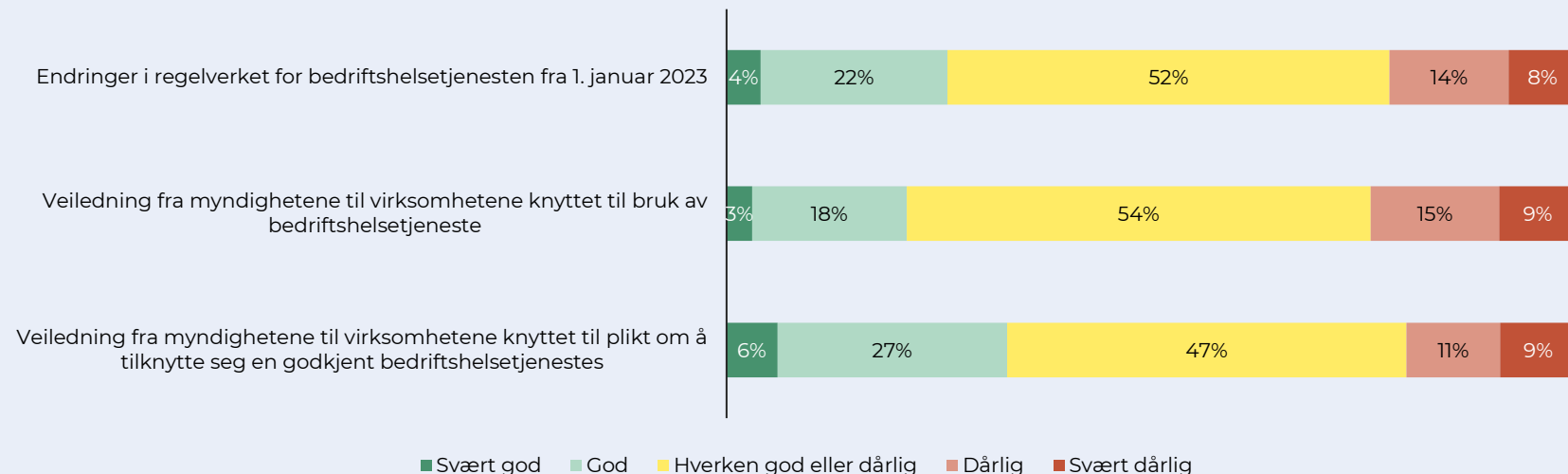

44% av bedriftshelsetjenestene oppgir at de har hatt tilsyn fra Arbeidstilsynet, mens 56% oppgir at de ikke har hatt tilsyn.

Sluttmåling 2025 (N=35)

Virksomhetene er mindre fornøye med oppfølging og veiledning fra myndighetene

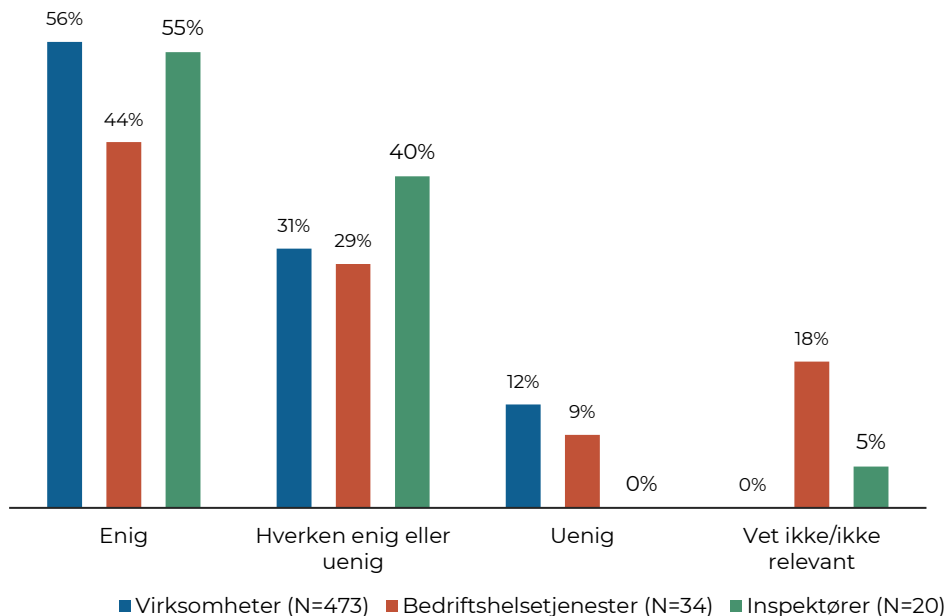
Virksomhetenes svar på spørsmålet: Hvordan opplever du oppfølgingen og veiledningen fra myndighetene (Arbeidstilsynet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet mfl.) knyttet til følgende forhold?

Sluttmåling 2025 (N=470)

Økt kjennskap om plikt til å knytte seg til en BHT

Respondentenes svar på påstand om at tiltakene har ført til at virksomheter har fått bedre kjennskap til sin plikt til å knytte virksomheten til en godkjent bedriftshelsetjeneste

Sluttmåling 2025

Flere virksomheter virker å være kjent med kravet om å tilknytte seg en BHT

- Særlig mindre virksomheter oppgir at de nå har tilknyttet seg BHT, blant annet i etterkant av informasjonstiltak fra Arbeidstilsynet

Bedriftshelsetjenesten forteller om en økning i antall henvendelser

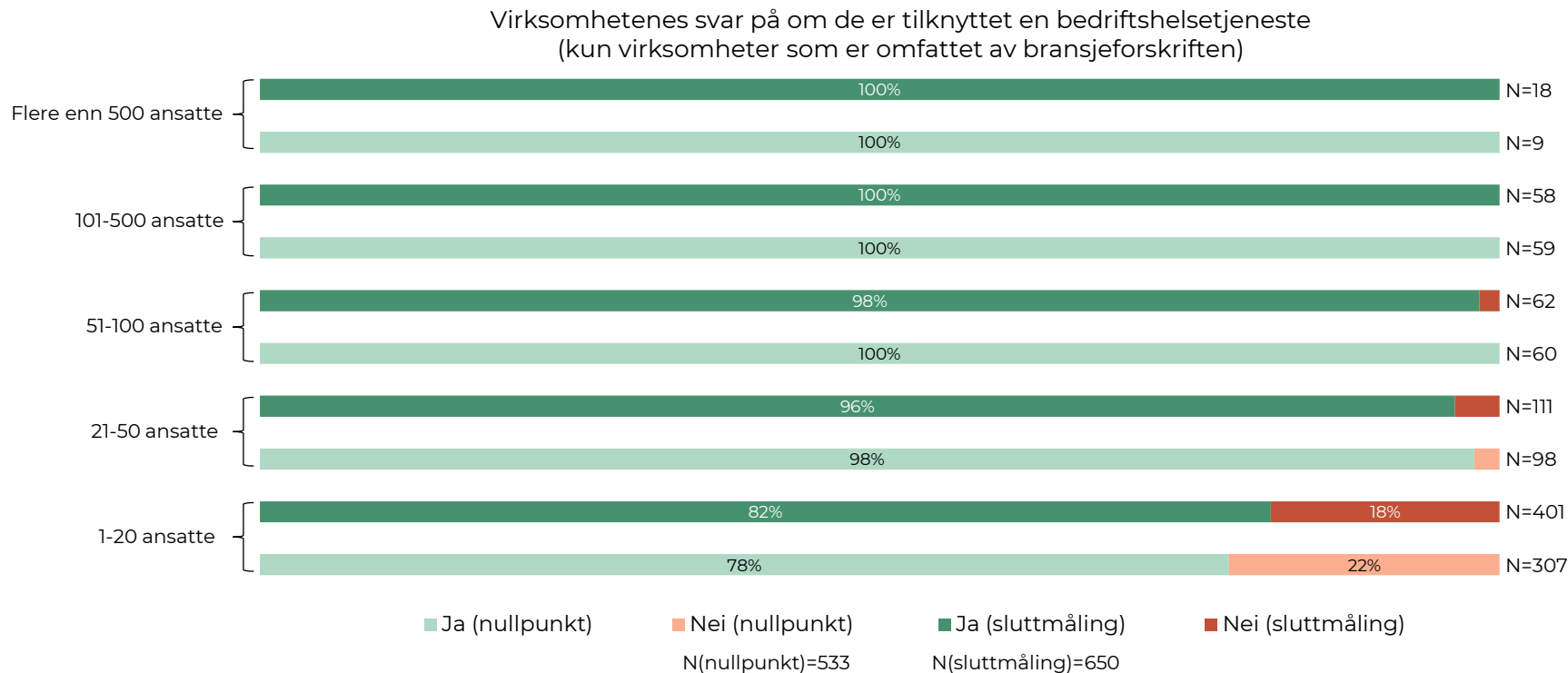
- Inntrykket er at virksomhetenes kjennskap til bransjeforskriften har blitt bedre, men at betalingsvilligheten fortsatt er lav

Virksomhetenes tilknytning til en godkjent BHT kontrolleres i de aller fleste tilsyn, men det avdekkes sjeldent brudd

- Tyder på at de fleste virksomheter, særlig innen bransjer som vurderes å ha høy risiko, har tilknyttet seg en BHT

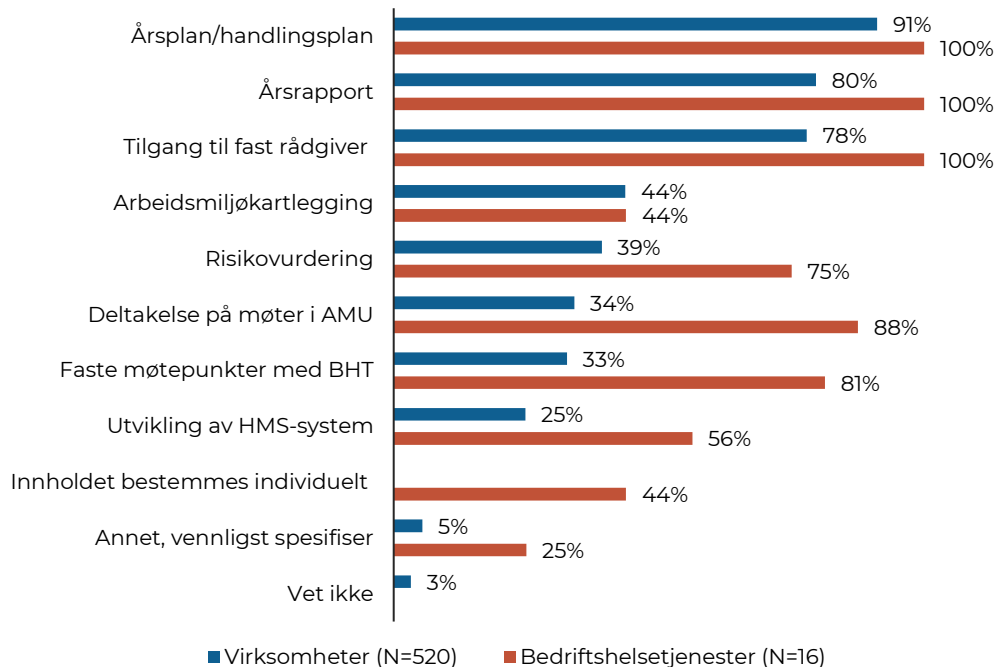
Flere små virksomheter tilknyttet en BHT (?)

Antydning til økning i tilknytning blant små virksomheter

Fast betaling for en grunnpakke er den mest benyttede avtaleformen blant virksomhetene

Respondentenes svar på hvilke tjenester som er inkludert i grunnpakken

Sluttmåling 2025

Bedriftshelsetjenestene opererer ofte med ulike prismodeller, hvorav flere selger såkalte «grunnpakker»

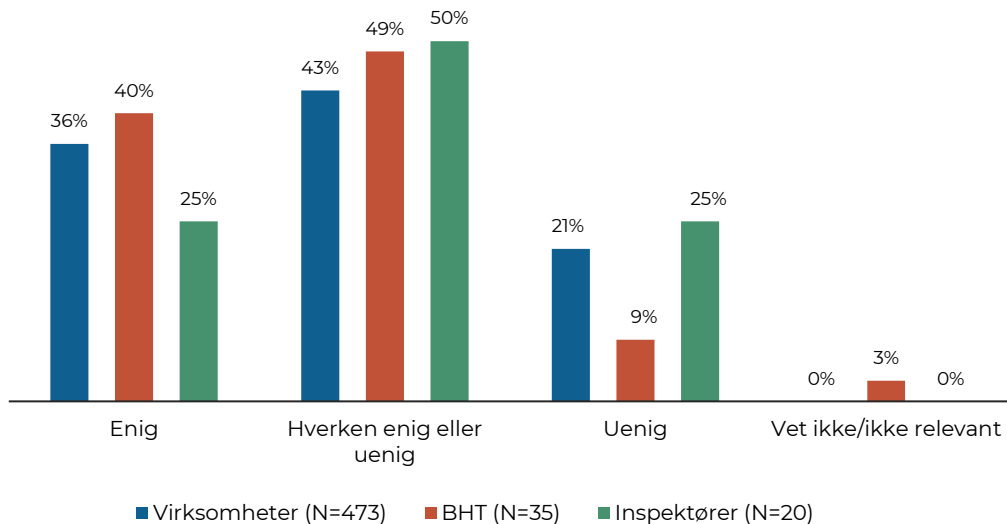
- De aller fleste virksomheter (90 prosent av respondentene) har en slik avtale

Innhold i grunnpakkene begrenses ofte til et lite utvalg tjenester

- Utover dette må virksomhetene betale ekstra for øvrige tjenester
- Dekker ikke nødvendigvis alle lovpålagte tjenester
- Inspektører forteller at tilsyn også ofte avdekker det samme

Flere rapporterer om økt bruk av BHT i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet

Respondentenes svar på påstand om at tiltakene har ført til at virksomheten har blitt flinkere til å bruke bedriftshelsetjenesten i det forebyggende arbeidsmiljøarbeidet

Sluttmåling 2025

Fortsatt **stor variasjon** i hvordan virksomhetene bruker bedriftshelsetjenesten

- Større virksomheter fremstår som flinkere til å ta i bruk BHT, sammenlignet med mindre virksomheter (1 til 2 kontakter i året)

Presiseringene i lowerket har gjort det tydeligere hva BHT faktisk skal jobbe med

- Har gjort det enklere å veilede virksomhetene

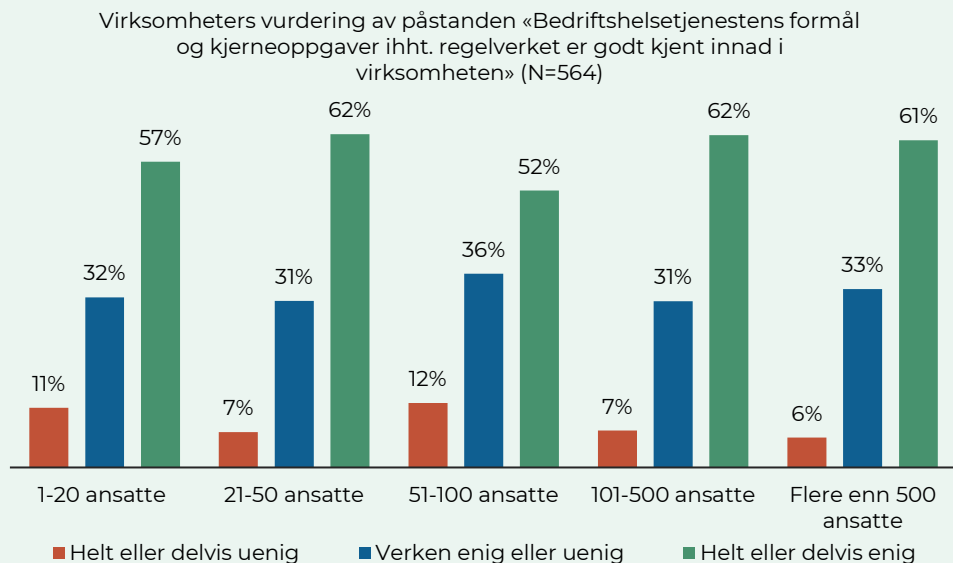
Virksomheter oppgir at kjøp av tjenester (utover grunnpakken) ofte er dyrt

- Dette kan være en barriere for bruk

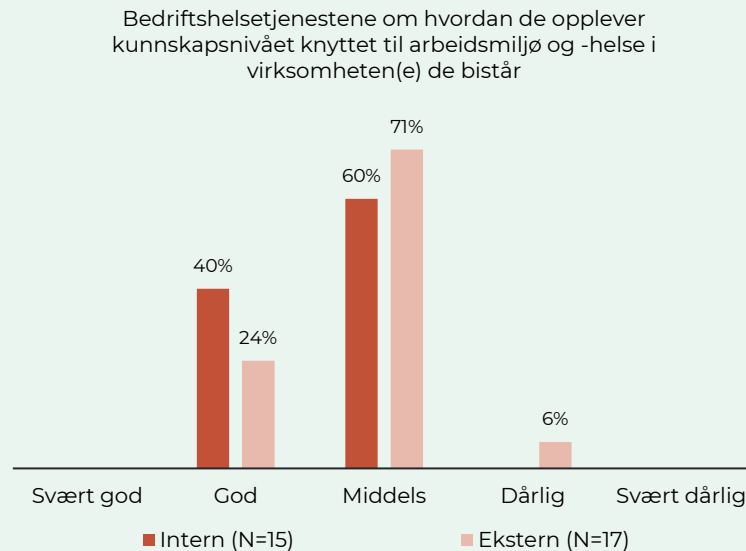
Fortsatt mangelfull kompetanse blant en del virksomheter

Bruk av BHT avhenger av interesse, samt i hvilken grad virksomheten har ansatte med ansvar for BHT som har kompetanse og kunnskap om HMS-arbeid (bestillerkompetanse)

- Er fortsatt en andel virksomheter som vurderer egen kunnskap og forståelse som mangelfull
- Varierende forståelse av *når* bedriftshelsetjenesten skal brukes (forebyggende vs. behandling), særlig i noen bransjer

Sluttmåling 2025

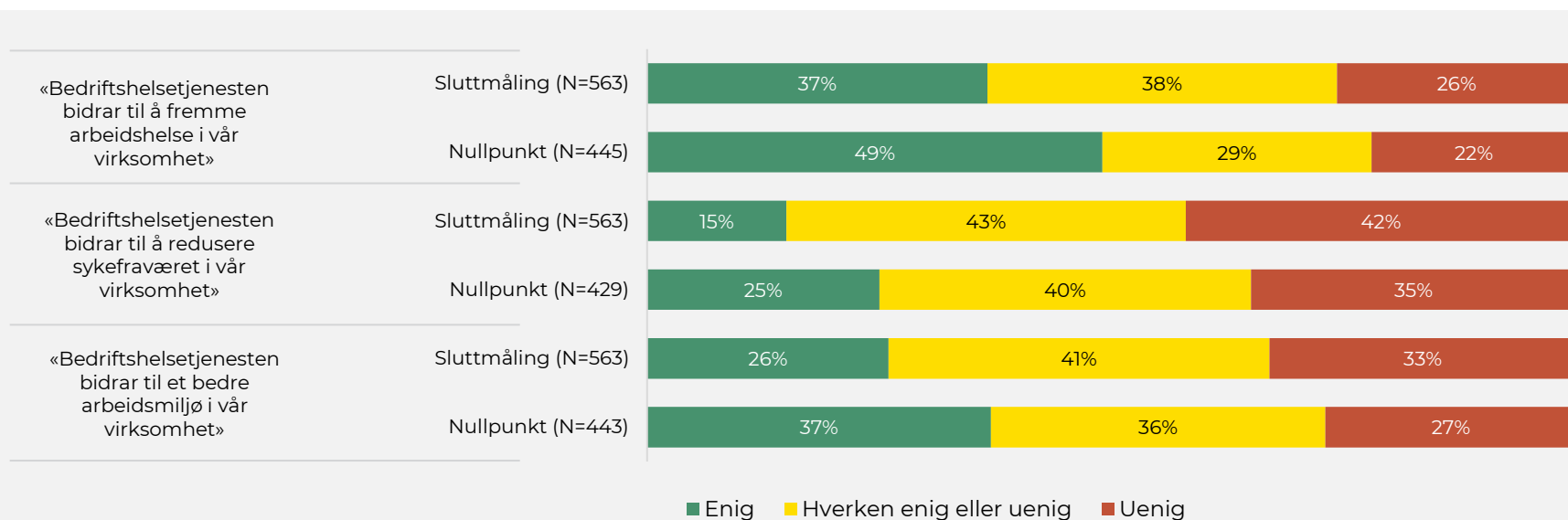

Sluttmåling 2025

Tillitt til BHT er fortsatt avgjørende

Bruk av BHT forutsetter også at virksomhetene har en opplevelse av at bistand fra bedriftshelsetjenesten vil være til nytte for virksomheten

- Sluttmålingen indikerer at det fortsatt finnes en andel virksomheter som har **liten tillit til at bruk av BHT vil være til nytte** for virksomheten

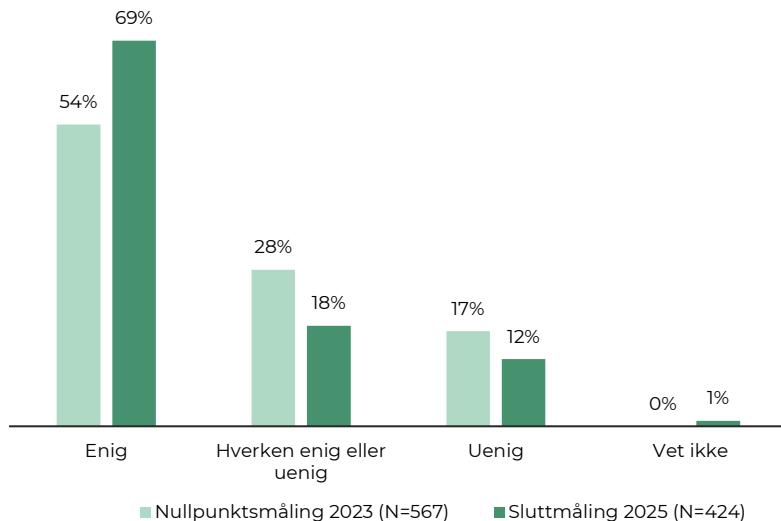

Økt bruk i det forebyggende arbeidet (?)

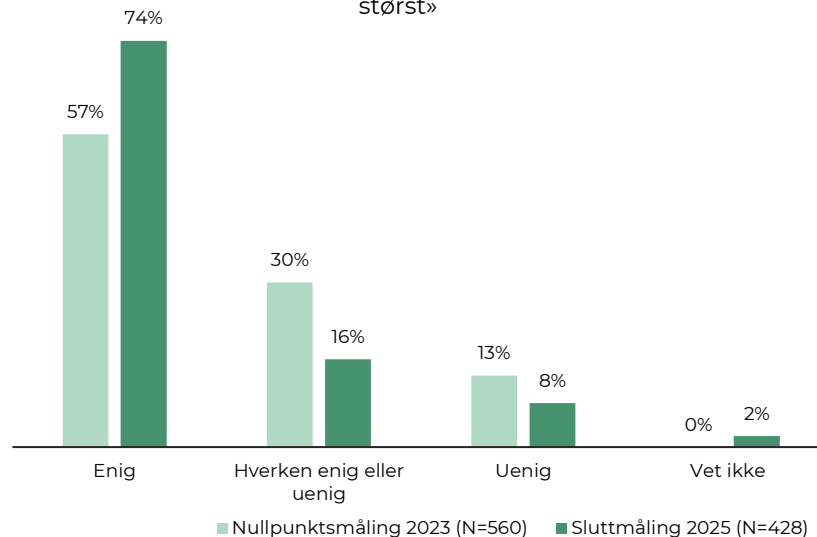
Fortsatt variasjon i virksomhetenes bruk av BHT i det forebyggende arbeidsmiljø- og helsearbeidet

- Det ser enda ut til at en del virksomheter i all hovedsak bruker BHT responsivt, for eksempel etter en konkret hendelse og i sykefraværsoppfølgingen, heller enn preventivt

Virksomhetene sitt svar på påstand «Vi bruker bedriftshelsetjenesten aktivt som et virkemiddel i HMS-arbeidet i virksomheten»

Virksomhetene sitt svar på påstand «Vi benytter bedriftshelsetjenesten på de områdene hvor behovet for forebyggende arbeidsmiljø- og helsearbeid er størst»

Helhetlig vurdering av tiltakspakken

TILTAKSPAKKEN HAR SAMLET SETT BIDRATT TIL POSITIVE JUSTERINGER

- Flere virksomheter virker å være kjent med kravet om å tilknytte seg en godkjent BHT
- Tiltakene har i mindre grad bidratt til økt kompetanse og store endringer i bruk av tjenesten

FORTSATT ROM FOR KOMPETANSEHEVING BLANT VIRKSOMHETER

- Flere tilsyn har trolig hatt effekt, men kun for berørte virksomheter
- Presiseringer i regelverket har gjort det enklere å veilede virksomhetene
- Fortsatt rom for mer målrettet og bransjespesifikk veiledning, for eksempel fra arbeidsgiverorganisasjoner

ULIKE AKTØRGRUPPER GIR UTTRYKK FOR AT DE ER POSITIVE TIL TILTAKENE

- Tilbakemeldingene er at tiltakene er relevante, og flere gir uttrykk for at de over tid kan bidra til ønskede endringer i tjenesten
- Enkelte gir tilbakemelding om at det er behov for enda mer inngripende tiltak

TILTAKENE ER I STØRRE GRAD EGNET TIL Å PÅVIRKE BHT SIN ROLLE

- Særlig gjennom nye tilsyn, krav om obligatorisk opplæring og målrettet kommunikasjonsarbeid
- Bedriftshelsetjenesten fremstår fortsatt som langt mer informert sammenlignet med virksomhetene

The background of the slide is a faded, light-colored photograph of an Oslo cityscape. In the foreground, a high stone wall, likely part of the Akershus Fortress, runs across the right side. Behind the wall, there are green trees and a few people sitting on the grass. In the background, several city buildings are visible, including a prominent red-brick building with a clock tower. The sky is blue with some white clouds. A light blue diagonal shape is on the left side of the slide.

osloeconomics

www.osloeconomics.no